

CONSILIUL PENTRU PREVENIREA ȘI ELIMINAREA DISCRIMINĂRII ȘI ASIGURAREA EGALITĂȚII

СОВЕТ ПО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЮ И ЛИКВИДАЦИИ ДИСКРИМИНАЦИИ И ОБЕСПЕЧЕНИЮ РАВЕНСТВА
COUNCIL ON THE PREVENTION AND ELIMINATION OF DISCRIMINATION AND ENSURING EQUALITY

Adresa: Republica Moldova, Chișinău, MD-2004
bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.180, bir.405
tel.: +373 (0) 22 21-28-17

Адрес: Республика Молдова, Кишинёв, MD-2004
бул. Стефан чел Маре, 180, каб. 405
тел.: +373 (0) 22 21-28-17

DECIZIE din 17 iulie 2020 cauza nr. 64/20

Membrii Consiliului participanți la ședința de deliberare:

Ian FELDMAN – președinte
Svetlana DOLTU – membră
Andrei BRIGHIDIN – membru
Victorina LUCA – membră
Evghenii Alexandrovici GOLOȘCEAPOV – membru

au examinat, în ședință online, susținerile scrise ale
petiționarei: XXXXX XXXX
reclamaților: YYY YYYYY și ZZZZ ZZZZ și
au deliberat, în ședință închisă, cu privire la următoarele.

I. Obiectul plângerii

Hărțuire pe criteriu de etnie.

II. Admisibilitatea obiectului plângerii

Plângerea corespunde cerințelor art. 13 din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121/2012 și nu ridică excepțiile de inadmisibilitate prevăzute de pct. 42 din Regulamentul de activitate al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității aprobat prin Legea nr. 298/2012.

III. Susținerile părților

Alegațiile petiționarei

- 3.1 Petiționara susține că, în data de 04 ianuarie 2020, a remis reclamatului o cerere prealabilă prin care a solicitat să-i fie aduse scuze publice, informarea conducerii țării și a altor autorități publice despre caracterul neveridic al informațiilor din denunțul expus în data de 10 octombrie 2018. Petiționara notează că, în data de 15 ianuarie 2020, petiționara a recepționat răspunsul semnat de către YYY YYYYY, în care, printre altele, se menționa că: *stigmatete Dvs., ca reprezentant al grupului etnic – rromi, la nivel de subconștient vă tentează să comiteți noi infracțiuni de sustragere, motiv din care, față de persoana mea recidivați în materie de estorcare.*
- 3.2 De asemenea, petiționara menționează că avocatul dlui YYY YYYYY, ZZZZ ZZZ., în cererile și demersurile pe care le întocmește în susținerea clientului său, face referire la etnie romă într-un sens peiorativ și într-o lumină negativă. Prezentând drept exemplu cererea privind ridicarea excepției de tardivitate din 19.02.2020, unde este menționat că provine dintr-o familie cu vechi tradiții penale, fiind vizată în peste 200 petiții și dosare penale, atenționând că aceste relatări se regăsesc și în răspunsul la cererea prealabilă. Totodată, petiționara susține că în pledoariile lui, avocatul asociază comportamentul infracțional cu comportamentul exponenților de etnie romă, denumiți țigani (f.d.).
- 3.3 Petiționara notează că din retorica și expresiile utilizate de către reclamanți rezultă că toți romii sunt infractori doar prin simplul fapt că s-au născut romi, iar contextul care a precedat elaborarea acestui răspuns denotă că romii nu au dreptul să-și apere interesele încălcate, doar din considerentul că sunt romi. Petiționara solicită

constatarea faptei de discriminare în acțiunile reclamațiilor interzicerea discriminării pe principii rasiale și anume că este de etnie rromă.

Poziția reclamațiilor

- 3.4 Reclamatul YYY YYYYY menționează că respectiva plângere este o încercare a petiționarei de a-l intimida și de a se răzbuna, fiind depusă cu scopul de a-l determina să-și schimbe depozițiile și să dea declarații false în numeroasele procese în care sunt vizați ambii. Reclamatul descrie în detaliu anumite circumstanțe despre litigiile și procesele în care sun vizați ambii.
- 3.5 De asemenea, reclamatul declară că există motive de inadmisibilitate a sesizării, ori din analiza argumentelor expuse de petiționară se reține existența unor relații tensionate între acesta și reclamat în legătură cu pozițiile diametral opuse pe o serie de cauze penale/civile. Reclamatul notează că pentru instituirea prezumției discriminării directe, petiționara urma să descrie faptele și să prezinte probe care ar arăta existența cumulativă a următoarelor elemente: a) existența unui tratament mai puțin favorabil (excludere, deosebire, etc.) în exercitarea unui drept prevăzut de lege, b) aplicat în comparație cu o altă persoană (un grup de persoane), c) cu care petiționarul se află în situație analogică, d) în baza unui criteriu protejat. Analizând alegațiile petiționarei, se impune o concluzie irefutabilă că prezumția discriminării nu a fost instituită.
- 3.6 Petiționara nu a prezentat probe concludente, pertinente și utile că presupusul tratament mai puțin favorabil s-ar fi manifestat prin abordarea diferențiată în raport cu alte persoane plasate în situații similare. Verificând admisibilitatea plângerii, se stabilește indubitabil că circumstanțele invocate nu pot fi încadrate în nici o formă de discriminare, or acestea nu se referă la un tratament diferențiat bazat pe un criteriu protejat de lege. De asemenea, reclamatul notează că apărarea drepturilor petiționarei se poate realiza pe cale civilă, or acest raport material - litigios nu ține de competența Consiliului.
- 3.7 Reclamatul ZZZZ ZZZZ atrage atenția că ședința de audieri din 01 iunie 2020 a fost desfășurată ilegal și prezidată de o componentă incompatibilă și ilegal constituită. Reclamatul subliniază că în această ședință petiționara a declarat că nu este de etnie rromă nici nu se asociază cu grupul etnic rromi. În viziunea reclamatului, lipsa apartenenței la grupul etnic rromi se confirmă prin sentința Judecătorei Cahul (sediul Central) în privința lui XXXXXXXX (fratele petiționarei) și decizia Curții Supreme de Justiție în privința XXXXXXXX (tatăl petiționarei). În ambele acte procedurale, a fost reținută etnia – moldovean. Or, în condițiile în care petiționara nu contestă paternitatea, este de neconceput încadrarea sa în grupul etnic rromi. La caz, lipsa criteriului etnic face ca obiectul examinării cauzei să fie nul, or petiționara a declarat că nu este exponentă a grupului etnic rromi.
- Reclamatul explică că, în prezent, dl YYY YYYYY are calitatea de martor al acuzării în mai multe cauze penale și contravenționale. Astfel, petiționara încearcă cu disperare, prin intermediul Consiliului de a-l determina pe acesta să își schimbe declarațiile acuzatoriale depuse în procesele penale și civile care vizează activitate ilegală a petiționarei. Mai mult, din partea persoanelor menționate au fost astfel de tentative. Prin urmare se impune o concluzie irefutabilă că, Consiliul, împreună cu petiționara intenționează să exercite presiuni asupra lui YYY YYYYY și asupra reprezentanților săi, ca aceștia să își schimbe declarațiile pentru care au fost preîntâmpinați cu răspunderea penală.
- 3.8 Reclamatul susține că, temeiurile de fapt, invocate sunt bazate pe falsuri și înscenări, iar pretinsa corespondență privată este un document falsificat. Petiționara în mod fals și din motive de cupiditate își arogă calitatea de exponent al grupului etnic din care în realitate nu face parte. Scopul este de a intimida membrii Consiliului, își atribuie calitatea de colaborator al SIS. Conform scrisorii organului legislativ, aceasta este angajată în secția secretariat al Parlamentului, nicidecum la SIS, contractul individual de muncă fiind modificat conform art. 74 Codul muncii. Depășirea atribuțiilor funcționale, către Consiliu rezidă în faptul că aceștia examinează niște chestiuni ce

țin de competența exclusivă a altor instituții și anume: pretinsa injurie, ultragiurie, etc., - ține de atribuțiile agentului constatator; pretinsa exercitare necorespunzătoare a activității de serviciu de către avocat ține de competența exclusivă a Comisiei pentru Etică și Disciplină, ori a instanței de judecată după caz, atunci când se încalcă ordinea în ședință; declararea unor declarații ca fiind nule, este de competența organelor poliției, or, petiționarea a epuizat această cale, și acum încearcă să obțină o arogare de către Consiliu a unor atribuții improprii.

- 3.9 De asemenea, reclamatul susține că, prin intermediul Consiliu, petiționarea încearcă să exercite presiuni asupra avocatului și să comită o ingerință prin care să îl oblige să nu conteste reputația sa ca persoană publică și să răstoarne legalitatea acțiunilor sale. Potrivit art. 52 alin. (1) din Legea nr. 1260/2002 se interzice imixtiunea în exercitarea profesiei de avocat. Statul asigură respectarea și protejarea libertății în exercitarea profesiei de avocat, fără discriminare și fără intervenții nejustificate din partea autorităților sale sau a publicului. Conform art. 51 avocatul este liber în alegerea poziției sale și nu este obligat să coordoneze această poziție cu nimeni, în afară de client.
- 3.10 Potrivit art. 56 alin. (4) din Statutul profesiei de avocat nr. 302/2011 avocatul nu poate fi tras la răspundere pentru afirmațiile făcute oral sau în scris, în fața instanțelor de judecată, a altor organe de jurisdicție, a organelor de urmărire penală sau a altor autorități dacă aceste afirmații sunt în legătură cu apărarea și sunt necesare pentru a stabili adevărul. O altă abordare ar duce la încălcarea drepturilor avocatului și ale justițiabilului. Avocatul, în calitate de simplu cetățean, îi este garantat constituțional, dar și în virtutea Convenției Europene a Drepturilor Omului, dreptul la liberă exprimare. Însă prin natura profesiei pe care o exercită, în calitate de actor indispensabil în procesul de justiție, libertatea de exprimare a avocatului dobândește indubitabil noi valențe sociale și juridice. Astfel, în instanță, avocatul este liber să își apere clientul, antrenându-se într-un schimb de opinii liber cu celelalte părți și cu judecătorii, acest dialog putând fi chiar energic, întrucât se consideră că în joc nu este doar libertatea sa de exprimare, ci însuși dreptul la un proces echitabil al clientului său, vizat de art. 6 al Convenției. CEDO urmărește, de regulă, și chestiunea de a stabili dacă eventualele declarații problematice ale avocatului au „ieșit” din sala de judecată, pentru a fi difuzate în presă; în acest caz, se va evalua în ce măsură informațiile erau de interes public, fiind, de asemenea, subînțeles că avocatul nu va răspunde pentru interpretările denaturate pe care jurnaliștii le oferă declarațiilor lui. Tot în acest context, se distinge în funcție de destinatarul afirmațiilor avocatului, procurorul trebuind a fi considerat un adversar, o parte în proces, ce poate, ca atare, să suporte critici mai largi din partea apărării decât judecătorul, care, din acest punct de vedere, deține un statut diferit. Pe de altă parte, în virtutea calității sale de funcționar al statului, judecătorul poate face obiectul unor critici mai largi decât simplii cetățeni, pentru că în joc este tocmai buna funcționare a statului, dar mai puțin largi decât oamenii politici, aceștia din urmă expunându-se voluntar la un atent control al comportamentului lor.
- 3.11 Potrivit reclamatului, interesul public rezidă în faptul că securitatea statului este apărată de persoane cu o reputație reproșabilă, implicate în extorcări, deposedări de bunuri, falsificări de probe și alte infracțiuni cu caracter patrimonial. Poziția diferită în instanța de judecată nu este criteriu protejat. Tot ce se întâmplă în instanța de judecată e pe baza contradictorialității dacă nu e încălcarea ordinii în ședința de judecată. Comportamentul nedorit nu cuprinde atribuțiile funcționale sau exercitarea drepturilor constituționale. Ancheta de serviciu la fel ar fi considerată comportament nedorit dacă nu ar fi fost o obligație funcțională a angajatorului. Pretinsa victimă trebuie să facă o diferență în și să probeze cum face diferența dintre emoțiile firești provocate de un volum mare de lucru (multiple cereri, sesizări) etc la care să dea răspuns de emoțiile la care nu se poate aștepta în mod rezonabil la locul de munca și că acestea sunt de un nivel minim suficient ca fie calificate ca mediu ostil degradant umilitor.

- 3.12 În continuare, reclamatul menționează că, intenționând să exercite presiuni asupra reclamatului și să facă declarații false, petiționara se adresează cu diferite plângeri șicanatorii și vexante la diferite autorități cu scop de a determina schimbarea depozitiile și să dau declarații false. Petiționara s-a adresat cu o plângere la Direcția de Poliție a mun. Chișinău, care însă a fost respinsă pe motiv că nu s-au adevărit cele invocate. Petiționara urmărind un scop de cupiditate s-a adresat cu o acțiune în justiție împotriva lui YYY YYYYY prin care a încercat să ducă până la capăt intenția infracțională de a obține prin escrocherie de la mine mijloace financiare în proporții deosebit de mari. Prin încheierea Judecătorei Chișinău (sediul Centru) din 26 martie 2020, menținută de instanța ierarhic superioară, acțiunea c XXX XXX în privința mea cu privire la încasarea sumei de 500 000 lei și obligarea de dezmințire a fost respinsă. În încheierea sa, instanța a reținut inter alia argumentele avocatului meu, și a constatat că petiționara a prezentat declarații neveridice care nu s-au confirmat. Asta din nou denotă tentativa petiționarei de a însuși mijloace financiare după schema verificată din 2016 prin care extorca împreună cu tatăl său bunuri și servicii. Mai mult, în prezent, de către organul de urmărire penală a IP Buiucani la cererea avocatului în privința XXX XXX – tatăl petiționarei a fost pornită urmărirea penală pentru denunț fals săvârșit în 2016, iar cererea depusă la Consiliu este o încercare a petiționarei de a intimida și de a se răzbuna.
- 3.13 A fortiori reclamatul declară că există motive de inadmisibilitate a sesizării ori din analiza argumentelor expuse de petiționară se reține existența unor relații tensionate între acesta și reclamat în legătură cu pozițiile diametral opuse pe o serie de cauze penale/civile.
- 3.14 Reclamatul notează că, analizând alegațiile petiționarei, se impune o concluzie irefutabilă că prezumția discriminării nu a fost instituită. Petiționara nu a prezentat probe concludente, pertinente și utile că presupusul tratament mai puțin favorabil s-ar fi manifestat prin abordarea diferențiată în raport cu alte persoane plasate în situații similare. Reclamatul accentuează că, Consiliu poate să examineze în fond doar acele fapte care pot fi încadrate într-o formă de discriminare, prevăzută de art. 2 din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121/2012 și care corespund criteriilor de admisibilitate reglementate la pct. 42 din Regulamentul de activitate al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității aprobat prin Legea nr. 298/2012. Totodată, potrivit prevederilor pct. 56 din Regulamentul de activitate al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității aprobat prin Legea nr. 298/2012, petiționarul/a trebuie să prezinte fapte și eventuale probe care susțin plângerea, respectiv, să instituie prezumția existenței unui fapt de discriminare. Verificând admisibilitatea plângerii, se stabilește indubitabil că circumstanțele invocate nu pot fi încadrate în nici o formă de discriminare, or acestea nu se referă la un tratament diferențiat bazat pe un criteriu protejat de lege. De asemenea, reclamatul notează că apărarea drepturilor petiționarei se poate realiza pe cale civilă, or acest raport material-litigios nu ține de competența Consiliului. De asemenea, reclamatul consideră impetuos de a-i explica petiționarei că aceasta este în drept să se adreseze împotriva reclamatului cu o acțiune întemeiată pe Legea nr. 64/2010 în instanța de drept comun de la domiciliul potențialului pârât. Prin urmare, este de necombătut faptul că plângerea XXX XXX XXX XXX este nefondată prin raportare la domeniul de aplicare al Legii cu privire la asigurarea egalității, or, Consiliu nu poate sub sancțiunea legii penale să-și aroge atribuții improprii care țin de competența instanței de judecată. Mai mult, se pretinde că pretinsa discriminare directă pe criteriu rasial a avut loc în actele preparatorii procesului judiciar, petiționara a prezentat Consiliului probe false, și nu a prezentat nicio încheiere judecătorească prin care YYY YYYYY ar fi sancționat pentru comportamente reprobabile.
- 3.15 În viziunea reclamatului, Consiliul nu este în drept să pună la îndoială hotărârile irevocabile ale instanțelor de judecată, și nici să cenzureze activitatea avocatului. Comisia pentru Etică și Disciplină și doar instanța de judecată este singura autoritate competentă să se pronunțe în mod definitiv cu privire la un aspect care ține de

activitatea avocatului și justițiabililor, fiind exceptată de la orice cenzură din partea unei autorități publice, care aplică își arogă atribuții improprii.

IV. Dreptul național și internațional relevant

- 4.1 **Constituția Republicii Moldova** prin **art. 16 alin. (2)** prevede că toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială; **art. 32 alin. (2)** stabilește că libertatea exprimării nu poate prejudicia onoarea, demnitatea sau dreptul altei persoane la viziune proprie;
- 4.2 **Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității** la **art. 1 alin. (1)** stabilește că scopul prezentei legi este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar; **art. 2** oferă definiția hărțuirii ca fiind orice comportament nedorit care conduce la crearea unui mediu intimidant, ostil, degradant, umilitor sau ofensator, având drept scop sau efect lezarea demnității unei persoane pe baza criteriilor stipulate de prezenta lege; definiția instigării la discriminare ca fiind orice comportament prin care o persoană aplică presiuni sau afișează o conduită intenționată în scopul discriminării unei terțe persoane pe baza criteriilor stipulate de lege; **art. 3** stabilește că subiecți în domeniul discriminării sunt persoanele fizice și juridice din domeniul public și privat.
- 4.3 **Legea nr. 64/2010 cu privire la libertatea de exprimare** la **art. 3 alin. (1)** menționează că orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare. Acest drept cuprinde libertatea de a căuta, de a primi și de a comunica fapte și idei; **art. 3 alin. (2)** stabilește că libertatea de exprimare protejează atât conținutul, cât și forma informației exprimate, inclusiv a informației care ofensează, șochează sau deranjează; **art. (3) alin. (3)** prevede că exercitarea libertății de exprimare poate fi supusă unor restrângeri prevăzute de lege, necesare într-o societate democratică pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, pentru a apăra ordinea și a preveni infracțiunile, pentru a proteja sănătatea și morala, reputația sau drepturile altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești; **art. 7 alin. (1)** stabilește că orice persoană are dreptul la apărarea onoarei, demnității și reputației sale profesionale lezate prin răspândirea relatărilor false cu privire la fapte, a judecăților de valoare fără substrat factologic suficient sau prin injurie.
- 4.4 **Codul deontologic al avocaților din Republica Moldova, adoptat de Congresul Avocaților din 20 decembrie 2002**, în **cap. I pct. 2 subpct. 1** stabilește că relațiile dintre avocat și client sunt bazate pe onestitate, probitate, echitate, corectitudine, sinceritate și confidențialitate; **cap. I pct. 2 subpct. 2** statuează că responsabilitatea avocatului include și comportamentul acestuia în exercitarea profesiei și în afara ei. Comportamentul avocatului în afara exercitării profesiei poate conduce la sancțiuni doar în cazuri excepționale.
- 4.5 **Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale** la **art. 10** menționează că orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare. Exercitarea acestor libertăți ce comportă îndatoriri și responsabilități poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege care, într-o societate democratică, constituie măsuri necesare pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, apărarea ordinii și prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, a moralei, a reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea informațiilor confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești; **art. 14** exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o

deosebire bazată, în special, pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională și socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.

- 4.6 **Cauza Cobzaru vs. România (Cererea nr. 48254/99) Hotărâre din 26 iulie 2007 la pct. 100** Curtea constată că remarcile tendențioase făcute de procurori cu privire la originea romă a reclamantului dezvăluie o atitudine general discriminatorie a autorităților, care a întărit convingerea reclamantului că orice cale de atac în cazul său era pur iluzorie; **pct. 101** Ținând seama de toate elementele de mai sus, Curtea consideră că cercetarea de către agenții de aplicare a legii a posibilelor motive rasiale în maltratarea reclamantului, asociată cu atitudinea lor pe parcursul cercetării constituie o discriminare față de drepturile reclamantului contrară Articolului 14 luat în coroborare cu Articolele 3 în partea sa procedurală și 13 din Convenție.
- 4.7 **Recomandarea de politică Generală nr. 13 a ECRI privind combaterea anti-țigănistului și discriminării împotriva romilor, adoptată în 24 iunie 2011, la pct. 2** recomandă guvernelor statelor membre să folosească, în cadrul unui plan național, o abordare cuprinzătoare multe-disciplinară a problemelor legate de romi, implicându-i pe reprezentanții acestora în conceperea, elaborarea, implementarea și evaluarea politicilor care îi privesc; **pct. 15** recomandă guvernelor statelor membre să condamne orice discurs public care incită direct sau indirect la discriminare, ură sau violență împotriva romilor; **pct. 17** recomandă guvernelor statelor membre, în general, pentru a combate anti-țigănistul și discriminarea împotriva romilor, să ia măsuri pentru promovarea și protejarea culturii rome, pentru ca restul populației să cunoască mai bine comunitățile rome, cât și promovarea dialogului intercultural;
- 4.8 **Declarația Universală a Drepturilor Omului la art. 2** prevede că fiecare om se poate prevala de toate drepturile și libertățile proclamate în prezenta Declarație fără nici un fel de deosebire ca, de pildă, deosebirea de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, de origine națională sau socială, avere, naștere sau orice alte împrejurări; **art. 7** stipulează că toți oamenii sunt egali în fața legii și au, fără nici o deosebire, dreptul la o egală protecție a legii. Toți oamenii au dreptul la o protecție egală împotriva oricărei discriminări care ar viola prezenta Declarație și împotriva oricărei provocări la o asemenea discriminare.

V. În concluzie, Consiliul reține următoarele

- 5.1 Din materialele dosarului, Consiliul reține că urmează să se pronunțe asupra existenței faptei de hărțuire pe criteriu de etnie în acțiunile reclamantului și ale avocatului acestuia (coreclamat).
- 5.2 Consiliul reamintește că atât legislația națională (art. 15 alin. (1) și art. 19 din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121/2012), cât și practica Curții Europene a Drepturilor Omului (printre multe altele, a se vedea cauza D. H. și alții v. Republica Cehă par. 82-84, par.177, cauza Chassagnou și alții v. Franța par. 91-92, Timishev v. Rusia par.57) stabilesc o regulă specială referitor la sarcina probei în litigiile privind discriminarea, și anume: sarcina probei trece la reclamat atunci când se prezintă dovezi din care se poate prezuma că a existat un tratament discriminatoriu.
- 5.3 Reieșind din natura alegațiilor expuse în plângere, Consiliul le-a supus examinării prin prisma elementelor constitutive ale hărțuirii. Astfel, pentru a putea fi instituită prezumția discriminării faptele deplânse trebuie să caracterizeze cumulativ următoarele elemente:
- a) comportamentul nedorit,
  - b) care a condus la crearea unui mediu intimidant, ostil, degradant, umilitor sau ofensator
  - c) scopul sau efectul comportamentului a fost să lezeze demnitatea
  - d) pe baza unui criteriu protejat.
- 5.4 Consiliul, analizând alegațiile petiționarei și studiind materialele anexate, a instituit prezumția hărțuirii. Drept comportament nedorit, Consiliul a reținut folosirea remarcilor insultătoare și stereotipice cu referire la etnia romă în corespondența dintre părți implicate în cauza respectivă. Consiliul, analizând conținutul acestor remarci

(reprezentant al grupului etnic – romei, la nivel de subconștient vă tentează să comiteți noi infracțiuni de sustragere, motiv din care, față de persoana mea recidivați în materie de estorcare (...) caracteristică comportamentală care potrivit studiilor se manifestă la exponenții minorității de etnie romă denumiți și țigani) acceptă că acestea ating nivelul de gravitate pentru a crea un mediu ofensator și de a leza demnitatea persoanei vizate. Consiliul a reținut că esența expresiilor/remarcilor se concentrează pe aspectul etnic și pe stereotipurile atribuite acestei etnii. Respectiv a stabilit incidența criteriului protejat - etnie.

- 5.5 Consiliul notează că nu instituie o prezumție de hărțuire în partea ce vizează alegațiile petiționarei referitoare la depunerea de către reclamanți a numeroasele petiții împotriva dânzei în alte autorități publice. Consiliul notează că revendicarea unui drept recunoscut de lege prin sesizarea autorităților publice cu privire la pretensele încălcări constituie o posibilitate legală rezervată oricărei persoane. Acest drept poate fi exercitat ori de câte ori persoana este pusă în situația de a-și revendica un drept lezată. Pe această cale, Consiliul notează că nu poate reține forma de discriminare sub forma hărțuirii, invocată de petiționară precum că, împotriva dânzei, reclamatul și avocatul, au depus numeroase plângeri în diverse autorități, iar drept urmare, s-au inițiat cercetări. Consiliul nu instituie o prezumție de discriminare pe acest aspect, deoarece nu întrevide cum depunerea acestor cereri, demersuri și petiții ar fi în legătură cu criteriul protejat. Totodată, Consiliul notează că în cazul în care astfel de acțiuni au condus la încălcarea dreptului subiectiv al petiționarei, aceasta poate cere repararea prejudiciului cauzat în instanța de judecată. În egală măsură se respinge pretenția petiționarei de a anula actul depus de către YYY YYYYY pe numele șefului adjunct IP Centru.
- 5.6 De asemenea, Consiliul menționează că nu va examina și nu se va expune în această procedură administrativă asupra alegațiilor petiționarei privind pretinsa discriminare din partea dlui YYY YYYYY din considerentul că o parte din materialele prezentate de petiționară și care vizau acest reclamat au fost depuse după încheierea audierilor. În acest sens, Consiliul informează petiționara despre dreptul de a depune o plângere separată privind pretinsa discriminare în privința reclamatului sus menționat, cu anexarea documentelor și probelor relevante.
- 5.7 Astfel, Consiliul reține spre examinare doar comportamentul pe care reclamatul și avocatul l-au admis prin utilizarea mesajelor stereotipice vizavi de persoanele de etnie romă.
- 5.8 Conform art. 15 alin. (1) din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121/2012, sarcina de a proba că faptele în cauză nu constituie discriminare revine persoanelor despre care se presupune că au comis fapta discriminatorie. Consiliul urmează să aprecieze caracterul comportamentului deplâns prin raportare la normele general acceptabile, precum și legătura de cauzalitate dintre acesta și criteriul invocat.
- 5.9 În susținerea poziției lor, reclamanții, YYY YYYYY și ZZZZ ZZZZ au notat că faptele nu întrunesc elementele nici a unei forme de discriminare, respectiv plîngerea urmează să fie declarată inadmisibilă. De asemenea s-a obiectat în privința criteriului invocat, notându-se că petiționara nu face parte din grupul etnic vizat în circumstanțele speței. Totodată, s-a invocat că actele care conțin remarcile disputate în speță ar fi false. După care s-a justificat prin faptul că cele exprimate sunt bazate pe anumite cercetări și studii științifice acreditate. Într-un final, reclamanții au instistat pe faptul că depunerea plîngerii este un mijloc de răzbunare și/sau intimidare pentru a distorsiona mersul unor proceduri judiciare în care ar fi toți implicați.
- 5.10 Consiliul examinînd în contradictoriu argumentele părților și analizînd materialele dosarului, notează următoarele.
- 5.11 În privința instituirii prezumției de discriminare, Consiliul observă că în referințele prezentate de către reclamanți, aceștia obiectează în privința discriminării directe, fără a ține cont că discriminarea, ca flagel poate înbrăca mai multe forme. Astfel, Legea cu privire la asigurarea egalității, la art. 2, pe lângă discriminarea directă, reglementează mai multe situații care constituie discriminare, precum hărțuirea, instigare la discriminare, discriminarea prin asociere, victimizarea, fiecare dintre

acestea se caracterizează prin elemente distincte. Prin urmare, Consiliul reiterează că, analizând natura alegațiilor expuse în plângere, le-a expus examinării prin prisma elementelor constitutive ale hărțuirii, considerându-le că acestea atentează la valoarea supremă - demnitatea umană. Explicațiile privind instituirea acestei forme a se vedea la pct. 5.4. Ținând cont de cele explicate, Consiliul respinge argumentul reclamațiilor referitor la neinstituirea prezumției discriminării.

- 5.12 Referitor la criteriul invocat și apartenența petiționarei la etnia vizată, Consiliul a luat act că petiționara nu face parte din grupul etnic vizat, dar atât familia ei, cât și ea, s-au născut într-o localitate în care există o pondere mare a reprezentanților acestui grup etnic. Consiliul reține că, potrivit Raportului reprezentativ privind cartografierea localităților dens populate de romi din Republica Moldova¹, localitatea Huzun, în care petiționara s-a născut, este inclusă în categoria localităților dens populate de romi. Acest fapt, fiind unul cunoscut publicului, atestă că petiționarei îi poate fi aplicat criteriul de etnie invocat, prin asocierea cu persoanele din localitatea de unde provine sau prin percepție ca o reprezentantă a grupului etnic majoritar din localitatea respectivă.
- 5.13 Mai mult, Consiliul atrage atenți că potrivit CtEDO, articolul 14 acoperă și discriminarea prin asociere, adică situațiile în care criteriul protejat în cauză este presupus sau se referă la o altă persoană legată cumva de persoanele care posedă criteriul invocat (*Molla Sali vs. Grecia, 2018; Guberina vs. Croației, 2016, § 78; Škorjanec vs. Croației, 2017, § 55; Weller vs. Ungariei, 2009, § 37*). În cauza *Škorjanec vs. Croația*, Curtea a subliniat că, obligația autorităților de a precăuta legătură între atitudinile rasiste și actul de violență (aici insultele rasiste), face parte din responsabilitatea care le revin statelor în temeiul articolului 3, în coroborare cu articolul 14, și aceasta privește inclusiv actele de violență bazate pe asocierea sau apartenența efectivă sau presupusă a unei victime cu o altă persoană care, de fapt sau probabil posedau un anumit statut sau o caracteristică protejată. Prin urmare, Consiliul respinge argumentul reclamațiilor privind inaplicabilitatea criteriului protejat și declararea plângerii inadmisibile.
- 5.14 Cât privește veridicitatea documentelor prezentate (copia răspunsului la cererea prealabilă), Consiliul ia act de faptul că reclamații au prezențat un alt răspun în care fraza disputată nu se conține. Consiliul pune la îndoială veridicitatea acestuia. În primul rând, Consiliul este de opinia că petiționarei i-ar fi fost mult mai greu să falsifice semnătura dlui XXX și să-și redacteze textul răspunsului la cererea prealabilă. În al doilea rând, Consiliul observă caracterul ușor alterat al semnăturii din copia răspunsului la cererea prealabilă prezentată de avocatul reclamatului în raport cu semnătura din același document anexat la materialele cauzei de către petiționară. Mai mult, Consiliul observă caracterul ușor alterat al semnăturii din copia răspunsului la cererea prealabilă prezentată de avocatul reclamatului în raport cu semnătura din același document anexat la materialele cauzei de către petiționară. Consiliul a observat că semnătura reclamatului din cererea prealabilă anexată de petiționară corespunde cu semnătura reclamatului exprimată în alte documente anexate la materialele cauzei, ceea ce face Consiliul să pună la îndoială declarațiile reclamatului și a avocatului său precum că, copia răspunsului la cererea prealabilă prezentat de petiționară ar fi falsificată. Astfel, Consiliul respinge argumentele înaintate de reclamați în privința falsificării răspunsului la cerere prealabilă.
- 5.15 În partea ce ține de argumentul precum că afirmațiile reclamațiilor se bazează pe date din studiile criminologice care ar atesta că românii sunt predispuși la săvârșirea infracțiunilor (afirmație făcută de către avocat în cadrul ședinței de audieri), Consiliul subliniază că acest argument este unul vădit lipsit de temei și, mai degrabă, vine în contradicție cu tendința societății și a comunității internaționale de a înlătura impedimentele cu care s-au confruntat și se mai confruntă românii. Consiliul punctează că astfel de afirmații sunt stereotipice și trebuie excluse, deoarece plasează într-un

¹PNUD (2013), accesibil online la http://www.old.mmpsf.gov.md/file/rapoarte/Raport_Cartografiere_2012.pdf?fbclid=IwAR1zkKKAq4nZN_S1a9V39d8iPNMBYxGPxO_OrfrYGxSwJL4_0PD2jyOYBY8

context social negativ, fără o justificare rezonabilă și întemeiată întreaga comunitate etnică. În viziunea Consiliului, prin cele prezentate în pledoarie, avocatul nu doar că a încălcat manifestarea socială menită să înlăture stereotipurile etice în privința romilor, dar, prin diverse acțiuni, cum ar fi justificarea stereotipurilor pe baza unor studii efectuate înainte de apariția standardelor în materie de drepturile omului, implicit în materie de nediscriminare, a încercat să convingă o autoritate publică că petiționara ar fi predispusă la comiterea infracțiunilor doar pentru că face parte din acest grup etnic, în loc de a căuta argumente plauzibile și probe care au la bază date factice, concludente și relevante cauzei examinate. Nivelul de gravitate al aceste fapte crește pe măsură ce avocatul reclamatului a exprimat asemenea mesaje stereotipice pe criteriu de etnie în mai multe dintre alocuțiunile sale, deci, în mod repetat, ceea ce atestă intenția directă a dânsului de a convinge, de a promova acest mesaj către destinatari, chiar dacă aceștia sunt diferiți. Consiliul stabilește că asemenea faptă reprezintă o conduită vădit intenționată de a leza onoarea și demnitatea petiționarei, cu scopul de a o prezenta ca un potențial infractor sau o persoană predispusă să săvârșească infracțiuni și astfel, s-ar justifica eventualele încălcări pe care aceasta le comite.

- 5.16 Consiliul menționează că, potrivit datelor exprimate în Studiul privind percepțiile și atitudinile față de egalitate în Republica Moldova² s-a observat că, din grupul minorităților etnice, atitudinea cea mai rezervată este față de romi. Acestora li se atribuie un șir de calificative negative, cel mai frecvent fiind menționate: „hoți”, „mincinoși”, „cerșetori”. În acest sens, Consiliul notează că, dezideratul de depunere a eforturilor conjugate și continue orientate spre eliminarea stereotipurilor și prejudecăților în privința persoanelor de etnie romă și diminuarea atitudinilor și comportamentelor ostile poate fi realizat doar atunci când comunitatea și fiecare individ în parte, va încerca să privească romii ca parte a societății, ca membri cu drepturi depline și egali cu ceilalți, precum și, prin conștientizarea că etnia nu definește indubitabil trăsăturile particulare ale persoanei. În viziunea Consiliului, faptele disputate, săvârșite de către reclamați încălcă acest deziderat enunțat mai sus.
- 5.17 În lumina celor expuse, Consiliul reiterează că reclamații au eșuat să combată prezumția discriminării manifestată prin utilizarea în privința petiționarei a expresiilor stereotipice cu referire la romi. Reclamații au admis și au susținut, în mod deliberat, neîntemeiat, inclusiv în fața autorităților publice idei care prejudiciază onoarea și demnitatea petiționarei și au încălcat normele în materie de nediscriminare cu privire la înlăturarea stereotipurilor etnice în privința romilor.

Astfel, conducându-se de prevederile art. 1, 2, 3 și art. 15 alin. (4) din Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității, coroborat cu pct. 61 din Regulamentul de activitate al Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității aprobat prin Legea nr. 298/2012,

CONSILIUL DECIDE

1. Faptele constatate reprezintă hărțuire pe criteriu de origine etnică.
2. Consiliul recomandă dlui YYY YYYYY să aducă scuze, în scris, petiționarei pentru expresiile discriminatorii și ofensatoare prin intermediul aceleași modalități sau mijloace prin care au fost răspândite și va depune toată diligența pentru a nu admite astfel de expresii în viitor.
3. Consiliul recomandă dlui ZZZZ ZZZZ să aducă scuze, în scris, petiționarei pentru expresiile discriminatorii și ofensatoare prin intermediul aceleași modalități sau mijloace prin care au fost răspândite și va depune toată diligența pentru a nu admite astfel de expresii în viitor.
4. O copie a prezentei decizii se remite pentru considerare Consiliului pentru etică și disciplină a Uniunii Avocaților din Republica Moldova.

² https://egalitate.md/wp-content/uploads/2016/04/RO_Studiu-Perceptii-2015_FINAL_2016-Febr-25_Imprimat.pdf

5. Reclamații vor informa Consiliul, în termen de 10 zile de la recepționarea prezentei decizii, privind măsurile întreprinse sau planificate pentru executarea recomandărilor formulate în prezenta decizie.
6. Decizia se comunică părților și va fi făcută publică pe adresa www.egalitate.md.
7. Decizia poate fi contestată, în decurs de 30 de zile de la data comunicării, la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, situată pe adresa: mun. Chișinău, str. Kiev, 3.

Membrii Consiliului care au votat decizia:

Ian FELDMAN – președinte

Svetlana DOLTU – membră

Andrei BRIGHIDIN – membru

Victorina LUCA – membră

Evghenii Alexandrovici GOLOȘCEAPOV – membru